

УДК 684.4:749.1 «312»(045)

Кузнецова І.О., д.мистецтвознавства

Залізко Ю.В.,

Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМОУТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ МЕБЛІВ МАСОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Анотація: Для сучасних меблів (без урахування артдизайну) характерним є відповідність ергономічним вимогам, функціональність, користь, зручність. Меблі у контексті даної статті - це продукт масового виробництва, тому фактори, що впливають на формоутворення меблів, : умови виробництва і використанні матеріали. Від цих факторів залежить конструкція та зовнішній вигляд меблів, форма виробу, його якість, міцність, довговічність. Колір має велике значення для формування меблів. В процесі проектування меблів важливу роль займає художній образ.

Ключові слова: дизайн, інтер'єр, формоутворення, меблі, технологія, конструкція.

Постановка проблеми. Використовуючи певні форми в інтер'єрі, дизайнери прагнуть створити навколо себе не тільки красу та гру форм, але і створити комфорт та зручність для оточуючих. Меблі поєднують в собі функціональні, естетичні, конструктивні прийоми для формоутвореннядизайн-об'єктів.Нові тенденції форм меблів все більш стають різноманітними та не передбачуваними. Сучасні меблі привертають увагу споживачів.

Сьогодні існує безліч дизайн – виробів (наприклад, в артдизайні), які привертають увагу багатьох, проте, ці об'єкти не є зручними та корисними. Форма в дизайні може бути визначена як вираз зовнішнього вигляду виробу, виходячи з його внутрішнього змісту і призначення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує багато наукових праць, в яких досліджується дизайн меблів, а також формоутворення предметів дизайну.

Загальному вивченню форм меблів приділяє увагу С. Шлеюк, розкриваючи шляхи художнього відображення дійсності в предметній формі меблів [10].

Більш детальні дослідження відносно форм було проведено В. Барішевою, яка розкрила зміст динамічних та мобільних форм меблів [1]. Н. Трегуб

проаналізувала вплив меблевих технологій на формоутворення меблів [9]. Аналізуючи меблі епохи класицизму, І. Ефремова вникає в суть форми і детального ладу виробу [4]. Дж. Миллер було досліджено форми меблів та дизайн – виробів від епохи Відродження до сучасності [7]. Загальному вивченню конструкцій меблів приділяє увагу А. Барташевич, який вказує на взаємозв'язок між формою та конструкцією виробів [2]. Д. Благий дослідив, що творчий процес та художній образ важливі для формоутворення меблів [3]. Детальний аналіз меблів провів А. Рябушин, який вказав на особливості меблів для житла [8]. К. Прахт досліджував меблі і архітектуру, аналізуючи при цьому взаємні особливості цих понять [7]. Л. Бхаскаран основну увагу приділив вивченню стилів і напрямків в сучасному мистецтві і архітектурі [4]. Особливості формування меблів частково проаналізувала О. Иванова [6]. У своїй роботі вона розглянула вплив форми меблів на інтер'єри.

Формулювання цілей статті: проаналізувати приклади сучасних меблів масового виробництва та визначити особливості їх формоутворення.

Основна частина. Було проаналізовано меблі масового виробництва, які створені різними авторами, зокрема всесвітньо відомими авторами, такими як Філіп Старк, Умберто і Фернандо Кампана, Алесандро Мендіні та ін. (500 об'єктів). При дослідженні акцент проводився на так звані «ікони дизайну» і масове виробництво меблів.

Найважливішою особливістю сучасних меблів є її відповідність ергономічним вимогам, що впливає на художню форму меблевого виробу. Сучасні меблі є продуктом масового індустріального виробництва. Тому одним з істотних факторів, що впливають на її формоутворення, є умови виробництва і вживані матеріали. Цей фактор особливо впливає на конструкцію і зовнішній вигляд меблів [2].

Особливість форм сучасних меблів витікають із стилів, що раніше були популярні в певну епоху. Меблі в стилі конструктивізм відрізняються своєю простотою і функціональністю. Конструктивізм не визнає ніяких надмірностей та дрібниць, в ньому предмети меблів сприймаються тільки з точки зору їх

функції в житті людини [6]. Наприклад, крісло «Василь», створене Марселем Брейером в 1925 р., має такі особливості : металічний каркас, що створює певну форму стільця; прямі паралельні лінії.

У середині ХХ ст. відбувся інтерес до органічного дизайну. Для органічного дизайну характерні зручність м'яких і плавних меблів, які своїми формами нагадують вигини людського тіла (рис. 1, Чарльз і Рей Імс).

Стілець «Василь». Марсель Брайер. Німеччина. 1925 р.

Стілець «Eames Plastic Arm chair». Чарльз і Рей Імс. США. 1950 р.

Стілець «Cesca». Марсель Брайер. Німеччина. 1928 р.

Рис. 1. Використання металічного каркасу та трубок в меблях

Для постмодернізму кінця ХХ століття дизайнери меблів сконцентрували свою увагу на матеріалах, деталях та художньому образі, що відображав епоху. В епоху постмодернізму відома група дизайнерів «Мемфіс» [6]. Керівник групи «Мемфіс» Еttore Sottsass створив етажерку «Carlton», що вважається однією із культових об'єктів епохи постмодернізму (рис.2.). Група дизайнерів створювали меблі, що мали такі особливості: яскравий колір, геометричні конструкції, ламінований пластик, незвичайні форми.

Меблі в стилі хай – тек засновані на поєднанні простих геометричних форм і максимальної відкритості. Для цього стилю характерні зовнішня простота та елегантність. Основні матеріали, які використовуються: дерево, хромована сталь, скло і пластик, нерідко застосовуються і інші сучасні високотехнологічні матеріали. Наприклад, у 1960 р. Д. Рамс створив універсальну систему полиць 606, яка має концепцію функціональної простоти (рис.2.).

*Етажерка «Carlton».
Е. Соттсасс.
Італія. 1981р.*

*Система полиць 606. Дитер Рамс.
Німеччина. 1960р.*

Рис. 2. Віддзеркалення особливостей конструкції меблів в різних стилях

Меблі в стилі деконструктивізм розробляються за допомогою спотворення перспективи, зрізання кутів, створення складної композиції і незвичайної форми, використання контрастних кольорів, оригінальних фактур в обробці і химерної форми. Для стилю деконструктивізм характерні ломані форми і перекриваючі поверхні. Форма в деконструктивізмі конфліктує із рівновагою та впорядкованістю [4].

В роботах з 1911 р. повторюється обтічна, подовжена форма. В період Великої депресії в США аеродинамічний стиль був найбільш популярний. І сьогодні є автори, які віддають перевагу цьому стилю, знаходячи в нім елегантність (наприклад, Ф. Старк, Р. Лоувгров, рис.3).

*Табурет «WWstool». Ф. Старк.
Франція. 1990р.*

*Крісло «Vermelha».
Ф. та У. Кампана.
Бразилія. 1993р.*

Рис. 3. Використання відповідних матеріалів для формоутворення меблів

Сьогодні сучасні меблі характеризуються раціональністю, взаємозамінністю окремих деталей, а також матеріалів з високими

технологічними властивостями. Саме завдяки різноманітним матеріалам, що дозволяють створювати форми меблів, можна прослідкувати особливості сучасних меблів масового виробництва.

Існують об'єкти меблевого дизайну, які знаходяться на стику між виробами масового виробництва і артдизайном. Наприклад, як що матеріалом, що послуговує новому створенню цікавих форм меблів, є вторсировина, що надзвичайно різноманітна. Так, створене всесвітньо відомими братами Кампана крісло «Vermelha» має такі особливості: металевий каркас та спеціальну мотузку (рис.3), яку навивають на каркас спеціально навчені робочі в перебігу двох днів.

В проектуванні меблів широко використовуються деревні матеріали або ж їх замітники, оскільки цей матеріал досить актуальний сьогодні. На ринку виготовлення меблів сучасні деревні матеріали мають більш вигідні експлуатаційні якості, що також впливають на їх виробництво [5].

Основними матеріалами для сучасного меблевого виробництва є різновидність деревних плит, скла, металу, пластику, а також інші матеріали, які імітують метал, пробку та текстиль.

За весь час виробництва меблівлюди навчилися використовувати різні технології, конструкції, текстури, форми для виготовлення найрізноманітніших меблів. Пошук і експериментування із промисловими і побутовими матеріалами, суміщення знайдених матеріалів з прогресивними технологіями в сфері конструювання, використання несподіваних технологій дозволяють втілити нові форми меблів.

Особливість виробництва меблів залежить від технологічних процесів, що на окремих стадіях виробництва можуть відрізнятися, проте відповідають загальним принципам обробки певного матеріалу. На виробництві застосовуються технології формування та збору в промислових умовах.

Для даного дослідження проаналізовано особливості сучасних меблів: скляні поверхні; металічні каркаси; вироби із пластмаси; криволінійні форми.

Було виявлено, що формоутворення сучасних меблів залежить від матеріалів, конструкцій, художнього образу, ергономічних вимог. При проведенні аналізу меблів увага приділялась також кольоровій гамі дизайн – виробів. Аналіз показав, що колір у сучасних меблях дещо яскравий та хаотичний. Деякі дизайнери все ж надають перевагу пастельним тонам в меблях, але при цьому додають яскравих акцентів.

Висновки. Особливості форм сучасних меблів було проаналізовано із витоків різних пріоритетних стилів ХХ та початку ХХ ст. Встановлено, що в сучасних меблях застосовують криволінійні форми (30% із 500 меблів), металічні трубки (25%), пластмасу (17,5%), скло (15%), прозорі поверхні (10%). Більшість сучасних авторських меблів мають криволінійні форми, нестандартні; важко вписуються в інтер'єр.

Література

1. *Барышева В.Е.* Мобильные элементы и динамическая форма в пространстве жилого интерьера: автореф. дис. канд. искусствоведения : 17.00.06 / В. Е. Барышева. – М., 1992. – 194 с.
2. *Барташевич А.А.* Конструирование мебели/ А. А. Барташевич, В. Д. Богущ. – Минск: Высшая школа, 1998. – 343с.
3. *Благой Д.Д.* Творческий процесс и художественное восприятие/ Д. Д. Благой. – М. : Наука, 1978. – 278 с.
4. *Бхаскаран Л.* Дизайн и время. Стили и направления в современном искусстве и архитектуре/ Л. Бхаскаран. – М. : Арт – родник, 2006. – 256 с.
5. *Ефремова И.К.* Мебель московских мастерских эпохи классицизма: дис. канд. искусствоведения : 17.00.04 / И. К. Ефремова. – М., 1998. – 224 с.
6. *Иванова О.* Мебель и интерьер/ О. Иванова. – Санкт- Петербург : ЗАО РИА "Зима", 2013. – 84 с.
7. *Миллер Дж.* Мебель. Все стили от древности до современности / Дж. Миллер. – М.: АСТ – Астрель, 2006. – 559 с.
8. *Практ К.* Мебель и архитектура / К. Практ. – М. : Стройиздат, 1993. – 168 с.
9. *Рябушин А.В.* Мебель для жилища: обзор: художественное конструирование зарубежом / А. В. Рябушин. – М.: ВНИИТЭ, 1969. – 39 с.

10. Трегуб Н. Взаимозависимость мебельных технологий и дизайна мебели/ Н. Трегуб, В. Севрюкова // Вестник ХДАДМ. – Х. : ХДАДМ, 2011. – №4. – С. 22-29.

11. Шлеюк С.Г. Художественный образ и композиция в дизайне мебели периода XVIII - начала XXI веков: дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.06/ Светлана Геннадьевна Шлеюк. – М., 2005. – 200 с.

Аннотация

Кузнецова И.А., Зализко Ю.В. Особенности формообразования современной мебели массового производства. Для современной мебели (без учета артдизайна) характерным является соответствие эргономическим требованиям, функциональность, польза, удобство. Мебель в контексте данной статьи - это продукт массового производства, потому факторы, влияющие на формообразование мебели: условия производства и используемые материалы. От этих факторов зависит конструкция и внешний вид мебели, форма изделия, его качество, прочность, долговечность. Цвет имеет большое значение для формообразования мебели. В процессе проектирования мебели важную роль занимает художественный образ.

Ключевые слова: дизайн, интерьер, формообразование, мебель, технология, конструкция.

Abstract

Kuznetsova I., Zalizko Y. The features of formation modern furnitures of mass production. Accordance with ergonomic requirements, functionality, usefulness, ease is characteristic for modern furniture (excluding art design). Furniture in the context of this paper is a product of mass production, because the factors, which are affecting the formation of furniture, are production conditions and use materials. Construction and exterior view furniture, the shape of the product, its quality, strength and durability depends from these factors. Color is important for the formation of furniture. Artistic image is important in the process of designing furniture.

Keywords: design, interior, form, furniture, technology, construction.